

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาผลการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสด้วยเทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวม ต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลองประเภทสองตัวประกอบแบบวัดซ้ำหนึ่งตัวประกอบ (Two-Factor Experiment with Repeated Measure on One Factor) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิต“พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2550 ที่มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่า 140 คะแนน และสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 16 คน โดยจับฉลากสุ่มเข้ากลุ่มทดลอง และ กลุ่มควบคุมกลุ่มละ 8 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข สำหรับวัยรุ่น (อายุ 12-17 ปี) ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 52 ข้อ และ โปรแกรมการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสด้วยเทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

กลุ่มตัวอย่างได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล จำนวน 1 ครั้ง ๆ ละประมาณ 20-30 นาที และตอบแบบสอบถามประเมินความฉลาดทางอารมณ์ 3 ระยะ คือ ระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลองทันที และระยะติดตามผลซึ่งห่างจากระยะหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำประเภทหนึ่ง ตัวแปรระหว่างกลุ่มและ หนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม (Repeated-Measures Analysis of Variance: One Between- Subjects Variable and One Within-Subjects Variable) (Howell, 1999, p. 357, 2007, pp. 449-460) โดยมีสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง
2. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสด้วยเทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวม มีความฉลาดทางอารมณ์ในระยะหลังการทดลอง สูงกว่า กลุ่มควบคุม
3. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสด้วยเทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวมมีความฉลาดทางอารมณ์ในระยะติดตามผล สูงกว่า กลุ่มควบคุม
4. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสด้วยเทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวม มีความฉลาดทางอารมณ์ในระยะหลังการทดลอง สูงกว่า ในระยะก่อนการทดลอง
5. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสด้วยเทคนิค

สัญญาณพลังแบบองค์รวม มีความฉลาดทางอารมณ์ในระยะติดตามผล สูงกว่า ในระยะก่อนการทดลอง

สรุปผลการวิจัย

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีทดลองกับระยะเวลาของการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสด้วยเทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวม มีความฉลาดทางอารมณ์ในระยะหลังการทดลอง สูงกว่า กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสด้วยเทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวมมีความฉลาดทางอารมณ์ในระยะติดตามผล สูงกว่า กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสด้วยเทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวม มีความฉลาดทางอารมณ์ในระยะหลังการทดลอง สูงกว่า ในระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสด้วยเทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวม มีความฉลาดทางอารมณ์ในระยะติดตามผล สูงกว่า ในระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้อภิปรายผลตามตามสมมติฐานการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลองมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่าวิธีการทดลองและระยะเวลาของการทดลองส่งผลร่วมกันต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง กล่าวคือก่อนการทดลองนักเรียนทั้งกลุ่มที่ได้รับและไม่ได้รับการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส มีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน แต่ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสด้วยเทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวมมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น ขณะที่นักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันตามช่วงระยะเวลาของการทดลอง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากการกำเนิด

และการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ตามทฤษฎีที่เกี่ยวกับอารมณ์มีความสัมพันธ์กับระบบประสาท การรับรู้และตีความสิ่งเร้า ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีภาษาประสาทสัมผัส ที่มีเป้าหมายเพื่อ ขยายขอบเขตการรับรู้ของผู้รับคำปรึกษา และ ใช้ประโยชน์จากการทำงานของจิตได้สำนึกที่มี การทำงานอยู่ตลอดเวลา

ทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส มีความเชื่อว่าประสบการณ์ของมนุษย์ทุกคนที่มี ต่อสิ่งต่าง ๆ ในโลกไม่ใช่มาจากความเป็นจริงที่โลกเป็นอยู่ แต่กลับรู้สึกจากแบบจำลอง (Model) หรือ แผนที่ (Maps) ที่มนุษย์สร้างขึ้นมา ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 จึงทำให้มนุษย์มีประสบการณ์ ในโลกนี้แตกต่างกัน ตามแว่นกรองอันได้แก่ประสบการณ์ วัฒนธรรม ภาษา ความเชื่อ ค่านิยม ความสนใจและสมมติฐาน ของแต่ละบุคคลซึ่งมีแตกต่างกันออกไป ดังนั้นมนุษย์จึงมีชีวิตอยู่ใน ความเป็นจริงของตัวเองที่สร้างขึ้นมาจากความรู้สึกส่วนตัว และประสบการณ์ชีวิตของแต่ละบุคคล และแสดงออกมาบนพื้นฐานการรับรู้ในรูปแบบของตนเอง ซึ่งการรับรู้ที่เกิดขึ้นผ่านแบบจำลอง หรือแผนที่จากแว่นกรองดังกล่าวเป็นการรับรู้ที่มีข้อจำกัด (O' Connor & Seymour, 1993, pp. 4-5)

ทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสมีความเห็นว่าความทุกข์หรือปัญหาของบุคคลเกิด จากการที่บุคคลจำกัดการรับรู้ของตนเองต่อสถานการณ์ในขณะนั้น ทำให้บุคคลมีทางเลือกที่จำกัด ไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับพลวัตรทางอารมณ์ตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับอารมณ์ของแซคเตอร์และ ชิงเกอร์ (Schacter & Singer, 1962 อ้างถึงใน อริยา คูหา, 2546, หน้า 127) โดยกล่าวถึงขั้นตอน การเกิดของอารมณ์ว่า เป็นการรับรู้สิ่งเร้าที่มากระทบ นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงของอวัยวะต่าง ๆ ภายในร่างกาย โดยที่สมองไม่จำเป็นต้องมีการตอบสนองทางอารมณ์ด้วยการมีพฤติกรรม เฉพาะอย่างที่ตายตัว หรือเจาะจง แต่น่าจะมีการสนองตอบที่หลากหลาย ไม่มีขอบเขตจำกัด การรับรู้และเข้าใจต่างหาก ที่ก่อให้เกิดการสร้างแบบแผนปฏิกิริยาทางอารมณ์ให้แตกต่างกัน ออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวกระตุ้นประสบการณ์ของแต่ละบุคคล แซคเตอร์และชิงเกอร์ เสนอแนวคิด ว่า อารมณ์ที่รายงานออกมามีผลจากการแปลความ การประเมินค่า การคิด การแปลความหมาย สิ่งเร้าที่มากระตุ้น จุดมุ่งหมายของการบำบัดตามทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสจึงเป็น การขยายการรับรู้ ทำให้บุคคลได้ขยายกรอบประสบการณ์ขึ้นมาใหม่ และมองเห็นกรอบ ประสบการณ์เหล่านั้นในแง่มุมที่แตกต่างออกไปจากเดิม อันจะส่งผลช่วยให้เพิ่มทางเลือกในการที่ จะจัดการกับสภาพปัญหาได้อย่างหลากหลายมากขึ้น นอกจากนี้กระบวนการให้คำปรึกษา ได้ช่วย กระตุ้นให้บุคคลได้ใช้พลังสร้างสรรค์ (Resources) ที่ถูกซ่อนอยู่ในตัว มาใช้จัดการกับสภาวะ ปัญหาของตนเองได้ (Mattakotti, 1983 cited in Villar, 1997, pp. 27-29)

เทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวมเป็นการสื่อนำขุมพลังที่มีภายในตัวบุคคล มาบรรเทา หรือขจัดทิ้งซึ่งสภาวะปัญหาของผู้รับคำปรึกษา เป็นเทคนิคที่ กระชับ ใช้เวลาสั้น และให้

ประสิทธิผลรวดเร็ว ทั้งยังสามารถเห็นผลได้จากการเข้ารับการปรึกษาเพียงครั้งเดียว

จากกระบวนการการให้คำปรึกษาที่ให้อิสระแก่ผู้รับคำปรึกษาในการสำรวจเหตุการณ์ที่แม้จะเกิดขึ้นนานมาแล้ว แต่ยังส่งผลกระทบต่ออารมณ์และการแสดงออกที่สร้างสรรค์ แล้วจึงสื่อสารถึงพลังสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในตัวบุคคลมาทลายประสบการณ์เหล่านั้น ทำให้ผู้รับคำปรึกษาได้สร้างสรรค์สัญญาณพลังบวกให้แก่ตนเองจากประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต ทำให้มีโอกาสดำรง ตรวจจับ และ ทบทวนอารมณ์ของตนเอง ส่งผลให้ รู้จักและเข้าใจอารมณ์ของตนเองมากยิ่งขึ้น และ ขยายความเข้าใจไปสู่บุคคลรอบข้าง มองโลกด้วยมุมมองที่กว้างและแตกต่างออกไปจากเดิม ก่อให้เกิดทางเลือกที่หลากหลายในการจัดการกับสภาพปัญหาและการรับรู้ที่ไม่จำกัดผ่านประสบการณ์ที่ไม่พึงใจได้ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้อย่างเหมาะสมและมีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเด็จพระสังฆราช (2546, บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยาโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสโดยใช้เทคนิคสัญญาณพลังต่อความเครียดของสามเณรนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยผลการวิจัยพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง เช่นเดียวกับ เบญจวรรณ ทรัพย์คง (2547, บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยาโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส ด้วยเทคนิคเทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวม เทคนิคการสร้างทรรณะใหม่ได้จิตสำนึกแบบองค์รวม และ เทคนิคการวางแผนอนาคตต่อภาวะซึมเศร้าของหญิงตั้งครรภ์ที่ติดเชื้อเอดส์ในรูปแบบการจัดเรียงลำดับเทคนิคที่เหมาะสมผลการวิจัยพบว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการให้คำปรึกษากับระยะเวลาของการทดลอง และ นันทนา ธีระพุทธิชัย (2544, บทคัดย่อ) ศึกษาผลการใช้โปรแกรมฝึกความฉลาดทางอารมณ์และการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนในจังหวัดชลบุรีพบว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสรุปได้ว่าเนื่องจากนักเรียนในกลุ่มทดลองได้รับการกระตุ้นให้สำรวจและสร้างพลังสร้างสรรค์ภายในตน เรียนรู้และเชื่อมโยงประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ จากกระบวนการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยาโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส ด้วยเทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวม ส่งผลให้นักเรียนเกิดการตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง ขยายโลกทัศน์ มองโลกด้วยทัศนคติที่ดีด้วยมุมมองใหม่ ๆ ก่อเกิดความเข้าใจ ยอมรับและยืดหยุ่น ทำให้สามารถทลายประสบการณ์ที่สกิดกั้นการแสดงออกทางอารมณ์ที่อิสระและพึงประสงค์ ส่งผลให้มีทางเลือกในการจัดการกับสถานะที่สร้างความรู้สึกอึดอัดใจ สามารถการแสดงออกตอบสนองทั้งต่ออารมณ์ตนเองและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างได้อย่างสร้างสรรค์ และ เป็นอิสระจากพันธนาการทางอารมณ์จากประสบการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา จึงกล่าวได้ว่าระยะเวลาและวิธีการทดลองมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยในระยะก่อนการทดลองนักเรียนทั้งกลุ่มที่ได้รับและไม่ได้รับ

การให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสด้วยเทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวม มีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน แต่ในระยะหลังทดลองและระยะติดตามผล นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น ในขณะที่นักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ทั้งสามระยะ ไม่แตกต่างกัน

2. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสด้วยเทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวม มีความฉลาดทางอารมณ์ในระยะหลังการทดลอง สูงกว่า กลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ของการวิจัย ทั้งนี้เนื่องจาก เทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวม เป็นเทคนิคที่มุ่งสร้างคุณลักษณะที่ดี ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษา สามารถบรรลุศักยภาพ ด้วยพลังสร้างสรรค์ภายในตนเอง สามารถขยายการรับรู้ และความตระหนัก ในสภาวะอารมณ์ สามารถขยายทางเลือกในการจัดการต่อสภาวะอารมณ์ ตลอดจนสามารถทลาย ประสพการณ์ที่สกัดกั้นการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิด พฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามมา จากหลักการและกระบวนการดังกล่าวข้างต้น ทำให้นักเรียนกลุ่ม ทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษาดด้วยเทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวม ได้มีโอกาสค้นหาศักยภาพ และพลังสร้างสรรค์ภายในตนเอง ตลอดจนสำรวจประสพการณ์ และความรู้สึกต่าง ๆ ใน สถานการณ์ที่เป็นปัญหา ที่ส่งผลกระทบ รบกวน สกัดกั้นการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม และสร้างสรรค์ ก่อนที่จะนำพลังสร้างสรรค์เหล่านั้นมาจัดการกับสภาวะการณ์ที่เผชิญอยู่อย่างมี ประสิทธิภาพ ทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสช่วยให้ให้นักเรียนกลุ่มทดลองตระหนักว่าตน ได้ลบ (Deletion) บิดเบือน (Distortion) หรือขยายผล (Generalization) ประสพการณ์ต่าง ๆ ไว้ที่ ส่วนใดของชีวิต ก่อเกิดการขยายการรับรู้ต่อประสพการณ์ มีความเข้าใจอารมณ์ของตนเองมาก ยิ่งขึ้น ทำให้สามารถมองโลกในมุมมองใหม่ ๆ มีทัศนคติที่ดีต่อชีวิต ทั้งยังเป็นเทคนิคที่สามารถ ขจัดกลไกการป้องกันตนเองของผู้รับคำปรึกษาได้เป็นอย่างดี เนื่องจากในระหว่างการให้คำปรึกษา ผู้รับคำปรึกษาไม่ต้องพูดหรือเล่าปัญหาต่าง ๆ หากยังไม่พร้อม รูปแบบของการให้คำปรึกษาเปิด อิสระให้ผู้รับคำปรึกษาอย่างเต็มที่ในการคิดหรือจินตนาการว่าควรจัดการอย่างไรโดยผ่าน การทำงานของจิตใต้สำนึก กระบวนการให้คำปรึกษา นอกจากจะช่วยให้บุคคลได้ตระหนักและ เข้าใจทั้งอารมณ์ของตนเอง ละเลียดอ่อนต่ออารมณ์ของบุคคลรอบข้างและแสดงออกตอบสนอง อย่างสร้างสรรค์ อันจะนำไปสู่การเกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน ยังช่วยกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษา ค้นหาจุดเด่นหรือศักยภาพต่าง ๆ และสำรวจจุดที่ต้องปรับปรุงตนเอง ทบทวนตรวจสอบเป้าหมาย สร้างแรงจูงใจเพื่อให้เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ ส่งผลให้มีทัศนคติที่ดีทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ดำเนิน ชีวิตได้อย่างมีความสุข บรรลุตามคุณลักษณะของผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ ดังนั้นคะแนนเฉลี่ย ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษาดด้วยเทคนิคสัญญาณพลัง

แบบองค์รวมจึงเพิ่มขึ้นทั้งในระยะหลังการทดลองและ สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม แม้จะได้รับการให้คำปรึกษาเพียงครั้งเดียว สอดคล้องกับงานวิจัยของ เนลิกเนล (Nellikanel, 1992 Cited in Sabandal, 1997, p. 27) ซึ่งศึกษาเปรียบเทียบผลการใช้เทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวม การให้คำปรึกษาแบบผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง และแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ต่อการเพิ่มคุณค่าแห่งตนของวัยรุ่นอายุ 13-16 ปี พบว่าการใช้เทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวม 1 ครั้ง ในเวลา 25 นาที มีผลต่อการเพิ่มคุณค่าแห่งตนและมีประสิทธิภาพมากกว่าการให้คำปรึกษาแบบผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง และแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ภายใต้ข้อจำกัดด้านเวลาในการบำบัด และ พวงทอง อินใจ (2544, บทคัดย่อ) ศึกษาผลการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส โดยใช้เทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวมต่อคุณค่าแห่งตนของนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการศึกษาพบว่านิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ที่ได้รับคำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสมีการเพิ่มคุณค่าแห่งตนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการปรึกษาในระยะหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สัญญาณพลัง เป็นการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า ที่เกิดผ่านช่องทางการรับรู้ทั้งภายในและภายนอก ผ่านระบบประสาทสัมผัสทั้งห้า กับการตอบสนอง ส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษาได้ค้นพบพลังสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในตนเอง มาใช้จัดการกับสถานะที่เป็นปัญหา และสามารถดึงมาใช้ได้เมื่อจำเป็น สัญญาณพลัง สามารถใช้แก้ไขอาการและปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งความรู้สึกที่ไม่พึงปรารถนา หัตถ์สลด อาการทางกาย พฤติกรรมทางสังคม สามารถตรวจจับการตอบสนองทางกายและอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมในสถานการณ์ปัจจุบัน สามารถเปลี่ยนมุมมองเรื่องราวในอดีตและขยายข้อจำกัด และการบิดเบือนโลกทัศน์ของผู้รับการบำบัด (อนงค์ วิเศษสุวรรณ, 2550, หน้า 43) จึงเป็นเทคนิคที่เหมาะสมในการนำมาใช้ในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

สรุปได้ว่าจากการที่นักเรียนกลุ่มทดลองได้รับการกระตุ้นให้เรียนรู้และเชื่อมโยงประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ ทำให้มองโลกด้วยทัศนคติที่ดี มีความรู้เท่าทันในอารมณ์ของตนเอง มีทางเลือกในการจัดการกับสถานะอารมณ์จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีความตระหนักรู้ในตนเอง รู้จักจุดเด่น จุดด้อย เรียนรู้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์ต่อบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ จึงมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นกว่าคะแนนเฉลี่ยนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาด้วยเทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวมในระยะหลังการทดลอง

3. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสด้วยเทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวม มีความฉลาดทางอารมณ์ในระยะติดตามผล สูงกว่า กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 ของการวิจัย ทั้งนี้เนื่องจากเทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวมเชื่อว่าประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตมนุษย์ทั้งที่เป็นประสบการณ์ที่ดี และ

ไม่เพียงประสงค์ล้วนส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของบุคคล แม้ว่าเหตุการณ์เหล่านั้นจะผ่านพ้นไปแล้ว โดยเฉพาะบางประสบการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา แม้ว่าบางครั้งบุคคลอาจจะลืมเลือนไปแล้วก็ตามกลับยังส่งผลต่ออารมณ์ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของบุคคลโดยไม่รู้ตัว

จากประสบการณ์ทำงานทางด้านการบำบัดของวิลลาร์ (Villar, 1997, pp. 99-106 อ้างถึงใน อนงค์ วิเศษสุวรรณ, 2550, หน้า 66-67) พบว่า ปัญหาของคนมีสาเหตุมาจากประเด็นที่แก้ไขไม่ได้ หรือ ความเจ็บปวดในวัยเด็ก เรื่องเหล่านี้อาจเกิดจากครอบครัว เพื่อนบ้าน หรือ โรงเรียน ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สะสมไว้มากมาย ไม่พึงปรารถนา ทำลายทัศนคติ แม้จะฝังลึกจนลืมไปแล้ว อย่างไรก็ตาม ผลของมันก็ยังคงอยู่ จากสาเหตุและผลกระทบที่ซับซ้อนนี้ เทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวมจะใช้ได้ผล ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขความบกพร่องที่เกิดขึ้นจริง หรือ ความรู้สึก หรือสาเหตุที่เกิดจากความจริง หรือจากการรับรู้ วิลลาร์ เรียกว่า โกลบอล (Global) เพราะจะค้นหาประสบการณ์ทุกประสบการณ์ที่ปวดร้าวในวัยเด็กและใช้พลังที่รวบรวมไว้ทั้งหมดมาลบล้างความเจ็บปวดเหล่านั้น

โอ คอนเนอร์ และเซย์เมอร์ (O' Conner & Saymour, 1990, pp. 53-54) ได้กล่าวเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของบุคคลกับประสบการณ์ว่า บุคคลทุกคนล้วนมีอดีตซึ่งมีสภาวะอารมณ์ที่แตกต่างกัน การย้อนกลับไปสู่ประสบการณ์เหล่านั้น จะต้องมีส่วนกระตุ้น ซึ่งจะเชื่อมโยงไปสู่ประสบการณ์เดิม จิตของเราจะเชื่อมถึงประสบการณ์ โดยการให้ความหมายกับสิ่งที่เกิดขึ้น การเชื่อมโยงนั้นบางครั้งก็เป็นสิ่งที่น่าย่นคิด เช่น เสียงเพลงที่ไพเราะจะนำเราไปสู่ความทรงจำที่มีความสุข ทุกครั้งที่เราได้ยินเสียงดนตรีที่เราประทับใจก็จะกระตุ้นให้เราเกิดความรู้สึกที่เป็นสุข และทุกครั้งที่เกิดการกระตุ้นแบบนี้ก็จะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้มันคงยิ่งขึ้น

หลักการสำคัญของเทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวม คือการช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจตรวจค้น หรือสร้างพลัง และความเข้มแข็งขึ้นภายในตนเอง แล้วนำพลังสร้างสรรค์เหล่านั้นมาลบล้างหรือหลายประสบการณ์ที่สกัดกั้นการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสมออกไป ทำให้สามารถแสดงออกตอบสนองทางอารมณ์ได้อย่างเป็นอิสระและสร้างสรรค์ ช่วยให้เกิดทางเลือกในการจัดการกับสภาวะอารมณ์ การปรับเปลี่ยนการแสดงออกตอบสนองทางอารมณ์โดยอาศัยขุมพลังจากกระบวนการทำงานของจิตได้สำนึก ทำให้บุคคลสามารถค้นพบศักยภาพภายในตนเอง มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเอง และสามารถนำพลังสร้างสรรค์ไปใช้สำหรับจัดการกับสภาวะปัญหาตามต้องการ และ สามารถที่จะบรรลุศักยภาพได้ด้วยตนเอง จึงกล่าวได้ว่าการเรียนรู้ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในระดับจิตได้สำนึกเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะคงอยู่และคงอยู่ในระยะยาว ส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับคำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรม

ภาษาประสาทสัมผัส ยังคงสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมในระยะติดตามผล สอดคล้องกับงานวิจัยของพวงทอง อินใจ (2544, บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาผลการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสโดยใช้เทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวมต่อคุณค่าแห่งตนของนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการศึกษาพบว่านิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ที่ได้รับคำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสมีการเพิ่มคุณค่าแห่งตนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการปรึกษาในระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับที่สมเด็จ สุขสมบูรณ์ (2546, บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสโดยใช้เทคนิคสัญญาณพลังต่อความเครียดของสามเณรนิสิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 12 คน สุ่มอย่างง่ายเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 6 คน ผลการวิจัยพบว่า สามเณรกลุ่มทดลองมีค่าความเครียดลดต่ำกว่ากลุ่มควบคุมในระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสด้วยเทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวม มีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ในระยะหลังการทดลอง สูงกว่าในระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 ทั้งนี้เนื่องจากทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส เป็นทฤษฎีที่เน้นองค์รวม กล่าวคือ เน้นทางด้านพฤติกรรม ทางกายภาพ สังคม อารมณ์ สติปัญญา และความเชื่อส่วนบุคคล บูรณาการร่วมกันสามารถเยียวยาอาการอย่างครอบคลุมทั้งในระดับจิตสำนึกและระดับจิตใต้สำนึก ลดอาการทางกาย เช่น ลดการใช้ หอบหืด ฯลฯ การจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ สามารถสร้างพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์ รวมทั้งสามารถพัฒนาสัมพันธภาพ และมนุษยสัมพันธ์ ตลอดจนสามารถพัฒนาจิตวิญญาณ ความมุ่งมั่นและความเชื่อส่วนบุคคลได้เป็นอย่างดี (อนงค์ วิเศษสุวรรณ, 2550, หน้า 22-23) ส่งผลให้บุคคลรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง มีทัศนคติที่ดีต่อชีวิต ค้นพบศักยภาพภายในตนเองและสามารถนำออกมาใช้ได้อย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บานแนง (Bannang, 1990 cited in Sabandal, 1997, p. 27) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการใช้เทคนิคสัญญาณพลัง การสร้างทรรศนะใหม่ภายใต้จิตสำนึก และการสร้างพฤติกรรมใหม่ในการลดปัญหาพฤติกรรม อารมณ์ และสุขภาพ ในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการศึกษาพบว่าทั้ง 3 เทคนิคมีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนแปลงและลดปัญหาพฤติกรรม พัฒนาอารมณ์ให้ดีขึ้น และไม่พบอาการผิดปกติทางกาย เช่นเดียวกับ เคอร์ทิส (Curtis, 2000) ได้สำรวจเกี่ยวกับโครงการพิเศษของโปรแกรมการแนะแนวระดับมัธยมศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence Skills) และพัฒนาอัตมโนทัศน์ของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า จากการประเมินตนเอง ก่อน และหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาดังกล่าว นักเรียนมีทักษะความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น และมีอัตมโนทัศน์ดีขึ้น

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นวัยรุ่นที่กำลังอยู่ในช่วงการปรับตัว อันเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงทั้งทางกายและอารมณ์ หากนักเรียนไม่สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมจะทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ตามมา การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้นักเรียนช่วงวัยนี้จึงมีความสำคัญเพื่อให้นักเรียนได้มีพัฒนาการอย่างสมดุล แนวทางการพัฒนาที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ การส่งเสริมให้นักเรียนได้ตระหนักรู้สภาวะอารมณ์ของตนเองตามความเป็นจริง เพื่อให้สามารถจัดการควบคุมหรือแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ สนับสนุนให้นักเรียนได้สำรวจตรวจสอบ จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง สำรวจประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีผลต่อกัน การแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสมและสร้างสรรค์ รวมทั้งทลายประสบการณ์เหล่านั้นไม่ให้เป็นความรู้สึกที่ค้างคาภายในจิตใจทั้งในขณะที่ยังไม่รู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม เปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาได้ใช้ศักยภาพที่มีอยู่สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลและสถานการณ์รอบตัว ซึ่งกระบวนการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์ภายใต้การปรึกษาด้วยเทคนิคสัญญาณพลังบวกของคร่ำวม จึงส่งผลให้นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษาด้วยเทคนิคนี้มีความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น

5. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสด้วยเทคนิคสัญญาณพลังบวกของคร่ำวม มีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ในระยะหลังการทดลอง สูงกว่าในระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 5 โปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสช่วยเพิ่มความสามารถในการพึ่งตนเองของผู้รับคำปรึกษาโดยไม่ต้องพึ่งผู้อื่น เทคนิคต่าง ๆ ของโปรแกรมการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสจะช่วยให้ผู้รับการบำบัดค้นพบเรื่องราวในอดีตของตน ความเข้มแข็งที่ไม่ได้นำมาใช้ในสถานการณ์ชีวิตปัจจุบัน ทั้งยังช่วยลดการโต้แย้งหรือกลไกการปกป้องตนเองโดยไม่ต้องพิจารณาแนวคิดเชิงเหตุผลหรือการวิเคราะห์ โดยในกระบวนการให้คำปรึกษาจิตได้สำนึกจะช่วยให้ผู้รับการบำบัดเผชิญความจริงที่ปฏิเสธไม่ได้ สามารถเพิ่มการตระหนักรู้และความสามารถในการตอบสนอง ทำให้ผู้รับคำปรึกษาเพิ่มการรับรู้ด้านการขยายผล การบิดเบือน และการลบข้อมูลซึ่งเป็นอุปสรรคในการสร้างสัมพันธภาพด้านการติดต่อกับโลกภายนอก นอกจากนี้ยังช่วยให้มีความสามารถในการตอบสนองอย่างเหมาะสมและคงที่ โดยที่ผู้รับการบำบัดไม่จำเป็นต้องเปิดเผยตนเอง และสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างเป็นสากล (อนงค์ วิเศษสุวรรณ, 2550, หน้า 22-34) สอดคล้องกับงานวิจัยของซาแบนดอล (Sabandal, 1997, pp. 4-6) ได้ศึกษาการใช้เทคนิคการปรับมโนภาพ สัญญาณพลังบวกของคร่ำวม และการสร้างทรรชนะใหม่ได้จิตสำนึกแบบองค์รวมต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางเพศในกลุ่มชายรักร่วมเพศ พบว่าเทคนิคการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสให้ผลดีในการลดถอนพฤติกรรมรักร่วมเพศที่ไม่ต้องการในกลุ่มชายรักร่วมเพศได้อย่างรวดเร็ว

ส่วนการมีพฤติกรรมรักต่างเพศ ต้องได้รับการประเมินต่ออีก 3 เดือน ผลการศึกษาแสดง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมรักต่างเพศ แบบไม่รู้ตัวในทิศทางบวกหลังการรักษาในคลินิก เช่นเดียวกับที่ วิลลาร์ (Villar, 1997, pp. 95-99, pp.247-260) ได้ศึกษาเทคนิคสัญญาณพลัง ในการให้คำปรึกษาแก่นักจิตวิทยา ที่มีความรู้สึกผิดเกี่ยวกับการตายของบิดา ผลการศึกษาพบว่า ทำให้เกิดความสงบภายในจิตใจและได้รับการปลดปล่อยอารมณ์ ภายหลัง 4 เดือน การได้รับ พลังบวกทำให้ผู้รับการปรึกษามีความคิดใหม่ว่าบิดาเข้าใจเธอ และภายหลัง 9 เดือน ยังคงมี ความรู้สึกสงบและยังคงความรู้สึกที่ดีอยู่ และ ศึกษาเทคนิคสัญญาณพลังในการให้คำปรึกษา แก่หญิงที่มีความรู้สึกผิดเกี่ยวกับการฆ่าตัวตายของเพื่อน และมีอาการทางกายร่วมด้วย ได้แก่ ปวดศีรษะอย่างรุนแรง เวียนศีรษะ และรู้สึกอ่อนเพลีย รู้สึกโกรธตนเองที่ไม่อาจช่วยเพื่อน ได้ และซึมเศร้า ผลการศึกษาพบว่ามีความรู้สึกสบายใจขึ้น ให้อภัยตนเองและให้อภัยเพื่อน และ หลายเดือนต่อมาสามารถมีชีวิตได้อย่างปกติเหมือนแต่ก่อน และคิดถึงเพื่อนโดยปราศจาก ความรู้สึกผิดต่อเพื่อน มีความเสียใจบ้างแต่ยอมรับได้และเกิดความสงบภายในใจ

กระบวนการให้คำปรึกษาด้วยเทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวมมีจุดเด่นในความกระชับ ใช้เวลาน้อย และให้ประสิทธิผลรวดเร็ว และยังสามารถเห็นผลได้จากการเข้ารับการปรึกษาเพียง ครั้งเดียว ผู้รับคำปรึกษารู้สึกดีขึ้น และสามารถติดตามผลได้ในทันที ประกอบกับการเรียนรู้ และ พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงในระดับจิตใต้สำนึกเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะคงอยู่ในระยะยาว ดังนั้นจึงยังคง ทำให้นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับคำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสด้วยเทคนิค สัญญาณพลังแบบองค์รวมมีความฉลาดทางอารมณ์ในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่า การให้คำปรึกษาด้วยเทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวมตามทฤษฎี โปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส ช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ซึ่งถือว่าเป็นวัยที่กำลังอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกายและ อารมณ์ สามารถนำมาใช้เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการให้คำปรึกษา ซึ่งจะช่วยให้แก่นักเรียนที่กำลังอยู่ ในช่วงแห่งการปรับตัวทางอารมณ์มีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น มองตนเองในทางที่ดี ตระหนัก ถึงศักยภาพของตน รู้จักจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง สามารถปรับตัวอย่างเหมาะสมและมีสัมพันธภาพ กับบุคคลรอบข้างอย่างสร้างสรรค์ เป็นนักเรียนที่มีคุณลักษณะเก่ง ดี มีสุข เนื่องจากข้อดีของ เทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวมคือ ใช้ระยะเวลาสั้นและสามารถเกิดประสิทธิผลจาก การให้คำปรึกษาเพียงครั้งเดียวรวมจึงมีประ โยชน์สำหรับกรณีที่มีระยะเวลาค่อนข้างจำกัด

และต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน จึงน่าจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการให้คำปรึกษา

2. ในการใช้ทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสโดยใช้เทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้ให้การปรึกษามิควรฝึกฝนเทคนิควิธีการ ตลอดจนทักษะต่าง ๆ ตามทฤษฎี และมีการนำไปปฏิบัติในการให้คำปรึกษาจนเกิดความชำนาญ จนกระทั่งใช้ขั้นตอนต่าง ๆ อย่างคล่องแคล่วและแม่นยำ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลของการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสโดยใช้เทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวมเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในด้านอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น และควรทดลองใช้เทคนิคสัญญาณพลังแบบองค์รวมเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ นอกเหนือจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เช่น นักเรียนระดับชั้นอื่น นิสิต นักศึกษา หรือบุคคลทั่วไป ตลอดจนบุคคลที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์ และสุขภาพจิต เช่น ผู้ที่ผ่านเหตุการณ์กระเทือนใจ (Trauma Experience) ที่ไม่ต้องการเปิดเผยหรือเล่าย้อนประสบการณ์ที่ปวดร้าว ผู้ที่อยู่ในภาวะซึมเศร้า รวมถึงเยาวชนที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ หรือสถานพินิจ หรือแม้แต่ผู้ป่วยที่มีปัญหาสุขภาพจิตที่แสดงออกทางกาย เป็นต้น

2. ควรศึกษาวิจัยเทคนิคอื่น ๆ ในทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสต่อความฉลาดทางอารมณ์ เช่น เทคนิค การสร้างทรรชนะใหม่ภายใต้จิตสำนึกแบบมีองค์รวม เทคนิคการวางแผนอนาคต เทคนิคการเสริมสร้างพลังแห่งตน เป็นต้น เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบประสิทธิภาพของแต่ละเทคนิค ต่อตัวแปรตามข้างต้น รวมทั้งควรมีการทำวิจัยเทคนิคการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส ร่วมกันเพิ่มมากกว่าหนึ่งเทคนิค เช่น เทคนิคการสร้างทรรชนะใหม่ได้ จิตสำนึก เทคนิคการวางแผนอนาคต เทคนิคการเสริมสร้างพลังแห่งตน หรือ เทคนิคการปรับมโนภาพ เป็นต้น เพื่อเป็นพื้นฐานในการนำไปประยุกต์ใช้ประกอบการให้คำปรึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด